

Н. М. Внукова
Завідувач кафедри управління фінансовими послугами
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
д.е.н., проф., Заслужений економіст України

**Учні О. Г. Лібермана: професор С. У. Олійник як послідовник теорії
О. Г. Лібермана (до 90-річчя С. У. Олійника)**

Актуальність дослідження. У сучасних умовах фінансової кризи і змін в економічних процесах, що відбуваються у світі, актуальним є глибокий розгляд економічного доробку видатних науковців ХХ та ХХІ століття та їх учнів, які доклали значних зусиль для розвитку економічної науки.

Мета дослідження - це пошук вісі зв'язку поколінь щодо передавання нового імпульсу науковому пошуку найкращого досвіду світової економічної історії в особах науковців Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Сфера наукових інтересів вченого Є.Г.Лібермана та його учня С.У.Олійника – це економіка, статистика, історія економіки, організація виробництва, економіка праці та демографія, **економіка розвитку** та ін..

Становлення Євсея Лібермана проходило у Києві, де він закінчив гімназію, потім Інститут праці та завідував лабораторією обліку і аналізу виробництва. На його розвиток як вченого вплинуло перебування за кордоном. 1924, 1926 — Є.Ліберман перебував у науковому відрядженні за кордоном у Німеччині. Після повернення він створив на машинобудівному підприємстві у Харкові першу в СРСР станцію машинного обліку.

Щодо сучасних напрямів євроінтеграції та посилення міжнародної академічної мобільності вчених, то історичні паралелі підтверджують їх корисність та перспективність для інноваційного розвитку економіки.

Є.Г.Ліберман у 1947-1950 роках на чолі великого колективу вчених виконав широку програму досліджень машинобудівних підприємств Харкова та Харківської області, створив науково-дослідну лабораторію економіки та

планування машинобудівного виробництва Харківської ради народного господарства при Харківському інженерно-економічному інституті¹. 1956 року захистив докторську дисертацію. Вчений встановлював рівень зв'язку між показниками собівартості та рентабельності. За результатами досліджень були сформульовані пропозиції з реформи господарського механізму соціалістичної промисловості, викладені у знаменитій статті «План, прибуток, премія» в газеті «Правда» від 9 вересня 1962 року, що надало можливість взяти участь у розробці економічної реформи СРСР 1965 року.

Для сучасних економістів є важливим вивчення доробку цього вченого та його учнів, визначення базових концептуальних основ їх вчення. Економічні історики не тільки України вивчають їх праці, постійно відбувається обговорення основних положень результатів їх робіт на конференціях та читаннях.

До 100-річчя Є. Лібермана та 200-річчя ХНУ вийшла серія статей про вченого, постійно проводяться Ліберманівські читання. У рік відзначення 120-річчя від дня народження Є. Лібермана (2017) святкується 90-річчя його учня - професора С.У.Олійника, який пройшов шлях в ХНЕУ ім. С. Кузнеця від студента 3 курсу 1946 року до проректора з наукової роботи, в.о. ректора, професора кафедри менеджменту (закінчення праці в університеті 31 серпня 2005 року).

С. У. Олійник народився 14 січня 1927 року м.Золочів Харківської області у родині залізничника. 1949 року закінчив Харківський інженерно-економічний інститут.

Під керівництвом професора Є. Г. Лібермана його учень - аспірант С.У.Олійник захистив кандидатську дисертацію на тему «Вплив технічного контролю на трудомісткість виробничих операцій» (м. Харків, 1954).

Професійне зростання С.У.Олійника: асистент, викладач, доцент, завідувач кафедри економіки, організації і планування машинобудівного виробництва (1963-1964, 1966-1969), декан заочного, вечірнього і

¹ Ця лабораторія була моїм першим місцем роботи після закінчення 1981 року ХІЕІ.

машинобудівного факультету (1959-1963), проректор з наукової роботи (1964-1993), в.о. ректора – 1977-1978, професор кафедри менеджменту (1993-2005).

Суттєвий вплив на формування науковця мала праця за кордоном: 1963 – НДР – (Східна Німеччина) Магдебурзька вища технічна школа; 1968 – поїздка у Великобританію, вивчення досвіду організації економічної освіти; 1970, 1974, 1978 – ПНР - Вища економічна школа Вроцлава, Познанська економічна академія.

Основні наукові питання були пов'язані із виявленням та оцінкою внутрішньовиробничих резервів шляхом удосконалення організації і планування виробництва, нормування праці, запровадження АСУП; удосконалення оцінки та планування; технічного рівня виробництва; удосконалення внутрішньозаводського госпрозрахунку підприємств; оцінка ефективності НДР у ВНЗ.

Спільними науковими результатами з Ліbermanом Є. Г. були розробки з удосконалення методики визначення собівартості діяльності машинобудівних підприємств; спрощення системи управління господарською діяльністю; розрахунку нормативів для економічного планування; визначення напрямів зростання продуктивності праці.

Професор С.У.Олійник підготував 30 кандидатів економічних наук (Афанасьєв А.О., Лепейко І.П., Ситцевий В.С., Парамонов В.М., Кіржнер Л.О., Разінкова В.П., Богуславський І.Я., Щур І.С., Москаленко В.П., Білоконенко В.І., Гриньова В.М. та ін.), зокрема, 5 з яких стали докторами економічних наук, 10 професорами. Першим аспірантом був професор С.К.Потьомкін.

Станіслав Ульянович Олійник був гордий своєю науковою школою і своїм вчителем. Він підготував серію наукових статей в пам'ять про Є.Г. Ліbermanа: 2008 року – «Добре слово про мого вчителя», 2009 – «Є.Г.Ліberman Е.Г. – новатор розвитку економічної теорії», 2010 –

«Є. Г.Ліберман та економіко-математичні методи в ХІЕІ», 2011 – «Є. Г.Ліберман і економічна ефективність виробництва».

Базовою категорією, яка вплинула на доробок вчителя та учня був прибуток, а також конкуренція. Об'єднання підходів до визначення самостійності підприємств, а теж їх конкуренції в умовах спільних дій є основою для впровадження у сучасну економіку нових принципів, зокрема, кластерного менеджменту, модернізації виробництва, інноваційних перетворень.

Список джерел

1. Внукова Н. Н. Интеллектуальное наследие Евсея Либермана и Михала Калецкого / Н. Н. Внукова, А. В. Воронин // Лібермановські читання: економічна спадщина та сучасні проблеми: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009.– С.24–32.
2. Внукова Н. М. Україна–Польща: Є. Ліберман та М. Калецький // Особливості функціонування національних фінансових систем в умовах поглиблення глобалізаційних процесів: Матеріали III Міжнародної науково–практичної конференції (17–21 лютого 2010 року).– у 2 ч. – Ірпінь: НУДПС України, 2010.– Ч.1.– С.104–107.
3. Внукова Н. М. Значення економічного доробку О.Лібермана та М. Калецького для сучасної науки / Н. М.Внукова // Вчені записки Харківського інституту управління. Науковий журнал. Серія «Наука і практика управління».– 2010.– Вип. №28.– С.7–10.
4. Ліберман О. Г. // Провідні вчені Харківського національного економічного університету: Біографічний збірник. / Під ред. д-ра екон. наук, проф. В.С.Пономаренка та ін.. – Х.; ВД «ІНЖЕК», 2012.- С.30-38.
5. Олійник С. У. // Провідні вчені Харківського національного економічного університету: Біографічний збірник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. В.С.Пономаренка та ін.. – Х.; ВД «ІНЖЕК», 2012.- С.74-78.